

Valerià Pujol

Poesia completa II

mi pascany

Poesia completa II

Valerià Pujol

Poesia completa II

Amb el suport del Departament de Cultura i de la Institució de les Lletres Catalanes

i la col·laboració de:

Primera edició: novembre 2024

Il·lustració de la portada:

Obra de Joan-Pere Viladecans creada especialment per a l'edició d'aquest llibre

© del text: Hereus de Valerià Pujol i Bosch

© de l'epíleg: Jaume Creus

© del dibuix de la portada: Joan-Pere Viladecans

© de l'edició:

9 Grup Editorial

Cossetània Edicions

C/ de la Violeta, 6 • 43800 Valls

Tel. 977 60 25 91

cossetania@cossetania.com

www.cossetania.com

en coedició amb

Quaderns de la Font del Cargol

fontdelcargol@gmail.com

www.fontdelcargol.cat

Disseny i composició: Ramon Martínez

www.rmdgdisseny.com

Impressió: Romanyà Valls, SA

ISBN: 978-84-1356-387-9

DL T 427-2024

Tots els drets reservats

EL PATRIMONI LITERARI CONTEMPORANI

Tot i ser considerat una figura rellevant de la generació literària dels setanta pel caràcter transgressor de la seva obra, avui la poesia de Valerià Pujol i Bosch (1952-1992) és difícil de trobar fins i tot a les biblioteques públiques. Per això, com a culminació de l'Any Valerià Pujol, commemorat entre el febrer de 2022 i el de 2023, Quaderns de la Font del Cargol, que ell va fundar a finals dels anys setanta, vam emprendre l'edició de tota la seva poesia completa.

El primer volum, encapçalat per un pròleg de l'escriptor i crític David Castillo, inclou els cinc primers títols que va publicar: *El crit i la paraula* (1973), *Tricefàl·lia* (1975), *Doble fons* (1977), *Destinatari d'albes* (1980) i *Limite al nord només amb el teu sexe* (1981). Aquest segon volum que teniu a les mans conté els tres darrers poemaris que va escriure: *La trista veu d'Orfeu i el tornaveu de Tàntal* (1984, Premi Carles Riba 1983), *La xarxa del númida* (1986) i *Els breus estius* (1989).

La publicació de tota la seva poesia complementa la reedició feta els darrers anys de dos dels seus llibres de narrativa, *Els conys saborosos* (Cossetània, 2011) i *Terra de crims* (Quaderns de la Font del Cargol, 2018), i el rescat i la publicació de dos inèdits, la novel·la breu *Cuc de seda* i el recull de contes *Claustre*, publicats en un sol volum (Quaderns de la Font del Cargol, 2023).

La recuperació de l'obra de Valerià Pujol posa en valor per als lectors d'avui una figura central en la renovació de les lletres catalanes de finals del segle xx, una època de profundes transformacions polítiques i socials en què la cultura va tenir un protagonisme notable. Si l'obra d'en Valerià, com la de tants altres, desaparegués de l'imaginari literari i lector, perdriem una brúixola que ens diu qui som i d'on venim, i el món d'avui ens seria molt més difícil d'entendre. Per això, Quaderns de la Font del Cargol fa aquest esforç editorial que no pretén ser historiogràfic, sinó contemporani i rotundament compromès amb el nostre temps.

La vida actual gira a una velocitat de vertigen, i qualsevol fet sembla vell i caduc tot just quan acaba de succeir. En aquesta existència líquida, la literatura continua tenint la funció de fixar les maneres de ser, pensar i viure de la comunitat cultural a la qual es deu i contribuir a la construcció del llegat estètic i de pensament que ha de projectar-la vers el futur.

Per tal que la literatura pugui conformar aquest corpus patrimonial contemporani de la cultura catalana, Quaderns de la Font del Cargol assumim la quota de responsabilitat que ens pertoca com a editors posant de nou a l'abast dels lectors l'obra poètica de Valerià Pujol.

El nostre agraïment a totes les persones i institucions que fan possible la reedició d'aquestes obres, i de manera molt especial al pintor Joan-Pere Viladecans, que ha il·lustrat els dos volums de la poesia completa.

ELS EDITORS

Premià de Dalt, novembre de 2024

LA TRISTA VEU D'ORFEU
I
EL TORNAVEU DE TÀNTAL

1984

Premi Carles Riba 1983

*A Salvador Moragas,
mestre dels primers mots.*

PRIMERA PART

ORFEU, CONSIRÓS, S'INTERROGA

*Argila i calç. Finestres
de la casa tancada.*

BARTOMEU ROSSELLÓ-PÒRCEL

*La realidad más allá de los nombres
no es habitable y la realidad de los nombres
es un perpetuo desmoronamiento.*

OCTAVIO PAZ

PRÈVIA

no et pensis
 que és un joc.
 els arbres
 perden pell
 arran de foc.

parpella
 paret intermitent
 a l'encalç
 dels objectes.
 afirmació
 de llum.
 calidoscopi
 de cristalls
 i
 formes.
 figures
 i
 perfils
 despullats de pagodes.

alquímia
 d'elements.
 l'essència
 de

les
coses
a
l'eix
perdurable
del somni.

serpentina.
so i colors
breu esbós.
mescalina.

sorra fina.
temps difós.
toca el dos
sedalina.

sense verb
dissecat
molt esquerp

gens orat
clau: retrat.

ara
la
lluna
trena
silencis.
arquitectura
de perfils
immòbils.

anomeno les coses
 i les faig aparèixer
 al ciclorama blanc
 tot just a trenc de mot
 delimito figures
 inexistents encara
 a l'absència dels arbres
 soc només
 les paraules que em són:
 apamo les distàncies
 dels zigurats altíssims
 amb rellotges de sol.

què m'agombola
 al pas de cada cosa?
 objecte
 viu
 que mesura distàncies
 i
 tots
 els
 éssers
 al
 seu
 lloc.

és un descens
 a l'infern quotidià dels objectes
 simplement
 eurídice

travessem el mar del mirall
repeteix la imatge
ara
aquí
simplement
com si
les fulles daurades
on esgrafio
els noms perduts de la memòria
trobessin
la identitat perduda
al vidre assedegat
els teus dits
pronuncien
la densitat tangencial dels éssers.

si dic el nom
dels objectes
els creo.
els dono identitat
i en construeixo un mapa.
cadascun té el seu nom i el seu lloc
i els senyorejo
malgrat
la rebel fragilitat dels diccionaris.

figura.
vertical
màscara
nua.
presència
indestriable
en els objectes.
presència
irreversible
inespaiable
ara
i
a
q
u
í.

geografia
de
punts
els mots
les escales
un
arbre
nu
sense soroll de fàbrica

espai immediat
tot
i m'oblida.
no
soc
res
més
que el retrat impensat de les coses.

cargol
de
nit.
rastre
precís
als vidres:
cal·ligrafia.

escric
el pes
de tants espais
possibles.
cada paraula
un món.
dura
proclamació
de llum
sense perfils.
intacte.
instant precís
com és precisa
l'alba.

cambra fidel
al somni
de les hores.
clos cos del temps
sense llibre
ni estora
noranta graus
als vint-i-quatre angles.
al centre
jo
breu ancoratge.

Cada empremta al silenci del mur
és un signe infidel un projecte
de mapes llunyans. Solament
a la cambra on habito tothora
i aquest rastre de llum m'enquimera.

Callo
un bell temps
per
no dir
sentiments.
l'agenda
em codifica
cada
dia.

transmuto el cant cansat
del pes de tantes hores.
alquimista precís
destil·lo nous metalls
deslliurats de recances.
senzillament la veu
—narcís contempla els arbres—
s'oblida de la imatge.

proclamació
serena
de
nuesa.
àncora
al
mar.

em quedo
quasi mut
perill
de
mot.

despullament rotund
inabastable
de tan sòlida nit
sense roselles.
només el mot
orfe de veus quadrades
sobre el paper.
per tu
la darrera paraula.

taula
cadira
finestra
línia
compàs
esquadra
silenci
arma
ni
tu
ni
jo
en el paisatge.

camí barrat:
indòcil
al somni del compàs.
despullament
dels arbres
tardorals.
desfeta
d'elements
entre absències i cossos.
nosaltres dos
què fem?

forma solar
de
fibres
aquoses.
pintura medul·lar
de
fruita
dolça.
els llavis
en la nit
de les branques
morades.
impacte
de silenci

al claustre clos.
tu:
una pregunta.

a la finestra nua
el formigueig
de l'aire.
temperatura
exacta
del
teu
cos.
la cambra
limita
les estepes.
porta
a l'espai
dels
arbres.

ÍNDEX

EL PATRIMONI LITERARI CONTEMPORANI	5
LA TRISTA VEU D'ORFEU I EL TORNAVEU DE TÀNTAL (1984)	7
PRIMERA PART. ORFEU, CONSIROS, S'INTERROGA	9
Prèvia	11
travessem el mar del mirall	14
geografia	16
cargol	17
cambra fidel	18
Cada empremta al silenci del mur	19
transmuto el cant cansat	20
despullament rotund	21
camí barrat	22
Investigo l'absència dels maons	24
les fulles	25
també	27
part de fora	29
SEGONA PART. TÀNTAL I ORFEU PACTEN LA NOVA ESCRITURA DEL COS	31
El record del record	33
Signes el mur amb nova signatura	39
Dins el rebost la confitura d'algues	54
TERCERA PART. TÀNTAL RETORNA AL SEU MÓN IMPOSSIBLE	59
Cos d'hivernacle	61
Lament / La ment	73
Temps mercurial	77

LA XARXA DEL NÚMIDA (1986)	81
PERÍFRASI - PARÀFRASI	83
 DE LA LLUM I L'OMBRA	111
Suite de Mexcaltitán	115
Poema cos a cos	123
Suite de la sang i l'àngel	139
Suite del dubte	145
Suite de l'instant	151
Suite del desig subterrani	157
 L'ATAC DE L'AU	163
Acotacions i escenes	165
La bella i les bèsties	193
 ELS BREUS ESTIUS (1989)	201
POSTALS GUARDADES	203
QUATRE POEMES BRITÀNICS	211
LES MURADES	217
DE LA MIRADA	227
ORIENTALS	237
DIC SOBRE L'AMSTEL	243
 DEIXEU QUE LES PARAULES COPULIN AMB MI. JAUME CREUS	249

